

VERTEC.

Izbaja
1. dné v
mesecu
in stoji
za celo
leto 2 gl.
40 kr.,
za pol
leta 1 gl.
20 kr.
Po
pošti:
za celo
leto 2 gl.
60 kr.,
za pol
leta 1 gl.
30 kr.

Naroč-
nina naj
se na-
prej pla-
čuje in
pošilja
ured-
ništvo v
žent-
peter-
akem
pred-
mestji
hš. št. 15
v Lju-
bljani.
(Lai-
bach.)

Časopis s podobami za slovensko mladost.

Štev. 6. V Ljubljani 1. junija 1873. Leto III.

P o n o č i.

Dete se je probudilo,	„Mama! to-le sem sanjalo:	Dete mirno je zaspalo,
„Ko še vse je mirno spalo;	Da sem jaz vas zapustilo,	Kmalu pa se spet zbudilo
„Mama! mama!“ je klicalo	Z angeljčki da sem hodilo	Mamici je govorilo:
Prav tihotno in prav milo.	Daleč, daleč, in pevalo.“	„Lepši sanje sem sanjalo.“
Precej mamica je vstala,	„Le zaspančkaj dete moje —	„Angeljčki se vzeli mene
K posteljici je hitela —	Jutri bodeš povedalo,	In v nebesa me peljali.
Poizvedeti želela,	Kar si lepega sanjalo	Venec bel na glavo djali.“ —
Kaj je detetu — se bala.	Trudno je očesce tvoje.“ —	Mati se ga zdaj oklene.

Dete blédo je postalo,
Merzel pot obdal je lice
Oslabele so ročice —
In — — za vselej je zaspalo.

F. Setina.

Življenje na kmetih.

Tam-le doli pod gozdovito goró na prijaznej zelenej raváni stoji cela versta belih zidanih in temnih lesenih hiš. Pred nekaterimi se vidi lepo ograjen vert, pred drugimi kaka stara lipa, hruška, oreh ali tudi jablana. Pred nekaterimi celó nič ni. Od hiše do hiše proteza se lesena ali kamenena ograja z lepo po-beljenimi in okinčanimi stebri. To je vas srečnih in poštenih kmetjskih prebivalcev. — Tam doli konec vasi sredi ovočnega drevja stoji lepa bela hiša. Po stenah ovija se terta in skozi odprto okno gledati dve mladi deklici, lepi kakor jutranja

zarja. To je županova hiša, domoljubnega in prijaznega seljana. Na levo ovočnega verta je majhen ribnják; okolu njega neprestano obskakuje sè šterlečim perjem skerbeča koklja. Njeni otroci, nehvaležne račice, ki so pomešane med piške, nečejo se učiti grebsti po smetiščí, kar bi je ona izverstno naučila, ampak rajše plavajo po ribnjaku sim ter tjà, potapljevajo svoje glavice v môtno vodo, ter se prav nič ne bojé, da bi se utopile. Stara koklja kliče, upije, svari in se ne more dosti načuditi brezskernosti in nepokorščini svojih mladičev, ki se prav nič ne brigajo za boječe kvokanje stare koklje, marveč se radostno igrajo po vodi.

Po vertu ovočnjaku šetajo se brezskerbne belkaste, pégave in pepelaste kokoši, tergajo travo in si iščejo kukcev, katere prav hlastno pozobljejo; med njimi skačejo male tresorepke za muhami, kimajo z nježnimi glavicami ter prav hitro tresejo z repkom.

Na drugo stran verta ovočnjaka stojí rudeče tele; včasih nategne vrat, napné glavo in zabečí. Neumno udari v staji z glavo ob leseno leso, lesa se odprè, in tele veselo zderkne iz dvorišča v vas; ali glej, neumno živinče ne zna si pomagati, stojí tam sredi vasí, ter samo ne vé, kaj hoče. Za teletom skozi odprto leso pobralo jo je iz dvorišča tudi belo jagnje s černo glavo. Lepo jagnjiče komaj da se spomni svoje prostosti, že veselo poskočí, prekucne se in berzo teče k bližnjemu sosedovemu vertu. Tù pomolí glavo skozi leseno ograjo ter začne z največjo slastjo pokušavati petersilj iz gredice. Nù na zdravje mu bilo!

Pred vratni sosedove hiše leží pes. Prednji nogi ima stegnéní, a na njih počiva črna glava z visečima ušesima. Solnce mu sije naravnost v očí, zato je pa tudi neprestano zapira in odpira; videti je, da bi je rad popolnoma zaperl, ali — to trenotje sede mu muha na nos; pes zaherčí z nosom, serdito zareží in čapne po muhi, da se mu usta za celo ped na široko odpró. Muha odletí, pes strese z ušesima, zazijá ter zopet mirno zaprè oči. Pač je čudno to pasje življenje! Le poglej ga, zopet mu nekaj mirú ne dá; kajti vzdignil je glavo, obrnil jo je nazaj, da se mu je celo telo potočilo, ter gre z nosom naravnost v gosto dlako, neprestano se grize po herbtu in giblje s čeljusti s tako hitrostjo, da vse to lahko iz daljave opaziš.

Po celej vasí vlada mir in pokoj; pridni kmetski prebivalci razišli so se po polji, vsak na svoje delo; a kedór je ostal doma, ta pospravlja po hiši in pripravlja kaj za večerjo. Ko bi vrabci po strehah in drevji ne ščebetali, ko bi tele sredi vasi ne bečálo in se kokoši po dvorišči ne podile, mislil bi človek, da je vsa vas izmerla.

Glej, glej, tam-le doli pri vhodu vasí stojí osamljena sè slamo pokrita kôča; pač se jej vidi, da je ravno tako uboga kakor stara. Pripovedujejo tudi, da je to najstarejša hiša v celej vasí. Pred kôčo stojí jablana, stara čuvarica revne bajte, a uz njo naložena so v skladanice derva, na katerih se ravno zdaj solnči nekoliko domače perotnine. To je kôča starega Gregorja, ki zna tako lepo pripovedovati o onej žalostnej dôbi, ko so kervoločni Turki neusmiljeno divjali po naši lepej slovenskej deželi. To se vé, da vse te pripovedke zna le iz ustnega sporočila naših prádedov. Na levo od Gregorjeve kôče doli po stezi na zelenej trati blizu stare košate lipe ravno ob cesti je čedna kapelica z lepo rudečo streho in s pozlačenim križem na verhu. V kapelici je prelepa podoba „matere božje,“ ki gleda gori proti vasí, kakor bi se hotela zahvaliti pobožnim

seljanom za delo in trud, s katerim so nedavno njeno kapelico tako lepo in vkusno prenovili.

Pa tudi zares kaj lepo stoji kapelica na zeleni trati zunaj vasi; na vsako stran vsajeni ste dve smereki. Vsak, kedor koli gre pokraj nje, pogleda jo z veseljem, nasmeje se, vzame klobuk raz glave in jo pozdravi rekoč: Zares lepa kapelica to, baš kakor bi bila narisana na papirji.

Pobožni seljani se pa tudi ponašajo ž njo, posebno se nadležnim vrabcem jako dopade, kajti veselo cverčè tam po strehi skozi vse leto, čivkajo in se poganjajo, kedó izmed njih ima največjo pravico, da postavi svoje gnjezdice pod lesení krov. — Vsako nedeljo in praznik ozaljšana je podoba „matere božje“ z najlepšimi cveticami, kar se jih dobí po vertovih, travnikih in poljih.

Le pogledjte, kedó pride tam-le doli mimo rume-nega žitnega polja po ozkem poti tù sîm gori proti ka-pelici? To je žu-panova Anica in nje mlajša sestra Marica. Prideti s polja, kamor sta šli po južini z o-četom in materjo gledat, kako se po-sli pri svojem de-lu obnašajo. Anica nese prelep venec iz poljskih cvetic, da ga položi v Mari-jino kapelico, kajti jutri bode nedelja. Tudi ponižna Ma-rica se vsako večer priporoča v gore-čej molitviči do-brej nebeškej kra-ljici, svoje jpatroni. Tudi ona nese cve-tic najlepših, kar jih je rodila zelena do-brava. Polhen zastor jih ima; ka-ko lepo se bodo

podale okolu Marijine podobe v čednej kapelici! — Zvesti psiček videl ju je že iz daleč, tekél jima je naproti in zdaj veselo ž njima nazaj cepljà. — Kedo kleči zdaj tam pred kapelico in tako pobožno moli? To je babica pridnih žu-

panovih otrok. Vsak dan, kedar gre z zelnika, ki ga imajo županovi zunaj vasí, poklekne tu doli in moli za vsacega po versti, kar jih je v županovej hiši. Zdaj prideti Anica in Maríca. Babica jima pomaga s cveticami podobó kinčati. Vse je v redu, lepo in prijazno. Med kinčanjem jima babica tudi pripoveduje, kako se imenuje ova ali ona cvetica, ter pri vsakej pristavi kak nauk za mladi nedolžni déklíci. Naposled še vse tri malo pomolijo, potem pa gredó proti županovej hiši v gorenjem konci vasí, kajti babici se mudi večerjo pripravljat.

Na večer pridejo oče župan z veselo množico krepkih najemnikov, ki gredó za vozom, polnim najlepšega sená. Dekleta pojó in zopet je vse živo po vasí. Iz belega zvonika zvoní „Zdravo Marijo“; moški se odkrijejo in vsi molijo enoglasno in pobožno angeljsko pozdravljenje. Mati pripravijo večerjo; vsi se posedejo okolu kamenene mize, ki stojí že dokaj let pod košato lipo ter zajemajo veselo iz velike perstene sklede. Po večerji pride še celó stari Gregor gori k županovim malo v vas. Domači mu naredé prostor. Gregor si zapali pipo in pripoveduje radovednim poslušalcem, kar vé in zna. Vse ga posluša. — Kmalu pa priplava bleda luna na visokej nebeškej planjavi, obdana z nebrojnimi zvezdicami, ter razsvitljuje prijazno vas tam doli pod gozdovíto goro. Šim ter tja ferčí še kaka majhna živalica po hladnem večernem zraku. Terta, ki se ovija po belej steni prijazne županove hiše, se še enkrat tako lepo podá v večernej svetlobi kakor po dnevi. Zbrana družinica pod domačo lipo se zdaj spravlja k počitku, poslové se drug od drugega in vsak gre na svoj dom. Tudi Anica in nje sestra Maríca se poslovíti pri dobrih svojih starših in gresti tiho v svojo spavnico, katero jima prijazna in mila luna skozi okno prijetno razsvitljuje. Kako prijeten razgled pri mesečnej svetlobi! celó doli do kapelice se vidi, pred katero že davno gorí svetiljka. Dolgo še gledati naši ljubi deklici skozi okno, kakor bi hoteli vprašati, ali so pač Mariji všeč njiju cvetice, katere sta ves po polúдне marljivo nabirali in v venec spleтали. Naposled ju premaga spanec, in kmalu ju zaziblje črna noč v sladke in zlate sanje.

Drugo jutro sta Anica in Maríca zopet prvi po koncu. Že na vse zgodaj sta tam pri oknu in moliti svojo jutranjo molitev. Kako prijeten je njiju obrazek v jutranji zarji! Mislil bi človek, da vidi dva angelja, ki lijeta blagoslov božji čez tiho, mirno vas kmetjskih prebivalcev.

O srečna mladost! Kako brezskerbno gledaš tu doli po tihej vasí. Vidi se ti na obrazu, da si srečna in zadovoljna. In kaj bi tudi ne bila? Vsaj prebivaš na onem kraji, kjer si zagledala vpervič luč svojega življenja. Ta kraj je zibelka tvoje mladosti, začetek vseh tvojih sladkih spominov; to je tvoja očevína, tvoja zlata domovina; tù poznaš vsak obraz, vsako žival, vsako še tako borno kóčico. Že iz daleč poznaš, čiji je oni dimnik, čija je ona kravica in volek, ki se tako mirno paseta tam po zelenej livadi; vse ti je znano, vse ti je prijazno. — Pač bi bilo čudno, ako ne bi imeli ljubezni do svoje domovine, do onega kraja, kjer je tekla zibelka naša, in kjer smo svoja mlada leta igraje preživelí.

O sijaj, sijaj, solnce milo,
Na ljube domovine krilo!
Obličje jasni jej temné,
In krasi s cvetjem jo ljubó!

T.